

Sygn. akt V U 50/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lipca 2015 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Regina Stępień

Protokolant: star. sekr. sądowy Ewelina Trzeciak

po rozpoznaniu w dniu 15 lipca 2015 r. w Legnicy

sprawy z wniosku F. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o emeryturę

na skutek odwołania F. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 2 grudnia 2014 r.

znak (...)

I. zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 2 grudnia 2014 r. znak (...) w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy F. D. prawo do emerytury od dnia 02 grudnia 2014 roku ,

II. stwierdza, iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu prawa do świadczenia.

Sygn. akt VU 50/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 2 grudnia 2014 r., znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w L. odmówił wnioskodawcy F. D. prawa do emerytury z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podał, że wnioskodawca nie wykazał żadnego okresu pracy w szczególnych warunkach – wobec wymaganych 15 lat. Zakład Ubezpieczeń wskazał, że nie zaliczył wnioskodawcy na poczet szczególnego stażu pracy jego zatrudnienia w Zakładzie (...) w L. od 24 września 1973 r. do 31 grudnia 1998 r. ponieważ charakter pracy w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie jest zgodny z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (dalej „rozporządzenie”), natomiast stanowisko pracy określono na podstawie zarządzenia resortowego, które utraciło moc.

Od powyższej decyzji odwołanie złożył wnioskodawca F. D., domagając się jej zmiany w całości poprzez przyznanie mu prawa do emerytury. W uzasadnieniu podał, że w zakwestionowanym przez ZUS okresie wykonywał prace w szczególnych warunkach jako elektromonter.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie, uzasadniając swoje stanowisko jak w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił:

Wnioskodawca F. D. urodził się w dniu (...) Z dniem (...) ukończył 60 lat.

Ubezpieczony jest członkiem OFE i złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym za pośrednictwem organu rentowego na dochody budżetu państwa.

Na dzień 01 stycznia 1999 r. wnioskodawca wykazał przed organem rentowym 26 lat, 1 miesiąc i 4 dni ogólnego stażu pracy, w tym 25 lat, 7 miesięcy i 16 dni okresów składkowych oraz 5 miesięcy i 18 dni okresów nieskładkowych.

W dniu 10 listopada 2014 r. F. D. złożył wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

(bezsporne, nadto akta emerytalne ZUS)

W okresie od dnia 24 września 1973 r. do 31 grudnia 1998 r., czyli przez ponad 24 lata, wnioskodawca był zatrudniony na pełen etat na stanowisku elektromontera w Zakładzie (...) w L..

Przedmiotem działalności zakładu pracy było wykonywanie usług dla przemysłu drzewnego w zakresie prac elektrycznych, budowlanych, spawalniczych i remontowych. Zakład obsługiwał ok. 36-38 tartaków w województwie (...). Wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował jako elektromonter w brygadzie elektromonterów, złożonej średnio z 3-11 pracowników. Prace wykonywał w różnych tartakach na zasadzie delegacji. Polegały one na budowie i remontach instalacji elektrycznych siłowych i jednofazowych, a najczęściej w szczególności na podłączaniu urządzeń trakowych, czyli urządzeń do obróbki drewna oraz podłączaniu instalacji oświetleniowych hal i budynków tartaków do słupów zewnętrznych. Zazwyczaj wnioskodawca otrzymywał dodatek szkodliwy i posiłki regeneracyjne.

Dowód:

- akta osobowe z okresu zatrudnienia w Zakładzie (...) w L. – świadectwa pracy;

- zeznania świadków: J. A. – k. 19v, e-protokół z dn. 15.07.2015 r. – 00:04:19 do 00:09:00; H. T. – k. 19v, e-protokół j.w. – 00:09:40 do 00:16:00;

- wyjaśnienia wnioskodawcy – k. 19v-20, e-protokół j.w. – 00:16:30 do 00:20:00.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią przepisu art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 wskazanej ustawy, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 r. – art. 196) osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat – dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. 25 lat dla mężczyzn. Emerytura, o której mowa, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Zgodnie zaś z dyspozycją art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 01 stycznia 1949r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Wiek emerytalny, o którym mowa we wskazanym artykule, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Z dyspozycji § 4 ust. 1 tego rozporządzenia wynika, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn, ma okres zatrudnienia 25 lat, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Przy czym, zgodnie z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Niezbędną przesłanką uznania danego zatrudnienia za zatrudnienie w warunkach szczególnych jest wykonywanie pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym nie tyle na danym stanowisku wymienionym w akcie resortowym, co przyporządkowanie jej do rodzaju wyodrębnionego w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia. Tym samym nazwa zajmowanego stanowiska nie ma znaczenia decydującego znaczenia w świetle przepisów cytowanego Rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r., gdzie jest mowa o wykonywaniu „prac” w szczególnych warunkach, a nie o zatrudnieniu na stanowiskach zaliczanych do szczególnych.

W przedmiotowej sprawie bezspornym pozostawało, że odwołujący się spełnił kryterium wiekowe dla mężczyzn, tj. ukończył 60 lat, jak również złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym za pośrednictwem organu rentowego na dochody budżetu państwa. Zakład Ubezpieczeń nie kwestionował również ogólnego stażu pracy wnioskodawcy wynoszącego według wskazań organu rentowego ponad 26 lat.

Sporną kwestią wymagającą ustalenia Sądu było natomiast to, czy ubezpieczony wykazał staż pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 15 lat. W ocenie Zakładu Ubezpieczeń wnioskodawca nie udowodnił żadnego okresu takiej pracy. Ubezpieczony wywodził z kolei, iż pracę w szczególnych warunkach wykonywał w okresie zatrudnienia w Zakładzie (...) w L. od 24 września 1973 r. do 31 grudnia 1998 r., powołując się na wystawione przez pracodawcę za ten okres świadectwo pracy.

Należy przypomnieć, że zgodnie z treścią § 2 ust. 1 Rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, zakład pracy winien wydać pracownikowi zaświadczenie o zatrudnieniu w szczególnych warunkach, opierając się wyłącznie na posiadanej dokumentacji. Dokument taki jest podstawowym dowodem wykonywania tego rodzaju pracy dla organu rentowego rozpoznającego wniosek o emeryturę. Wskazać przy tym należy, że organ rentowy może zakwestionować to świadectwo pracy, które jak każdy dokument nieurzędowy w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c. podlega kontroli zarówno co do prawidłowości wskazanych w nim faktów, jak i co do prawidłowości wskazanej podstawy prawnej, gdyż podmiot wydający to świadectwo nie jest organem państwowym ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Świadectwo pracy w warunkach szczególnych, aby było prawidłowe, powinno przy ustalaniu charakteru zatrudnienia danego pracownika, odnosić się do rodzajów prac wymienionych w w.w. rozporządzeniu z 1983 r., nie zaś określać wykonywane prace w odwołaniu do zarządzeń resortowych, ustalających jedynie stanowiska pracy. Należy też podać, że tym samym wykazy resortowe i zakładowe nie stanowią samodzielnej podstawy zaliczenia spornego rodzaju zatrudnienia do prac w szczególnych warunkach i mogą być powoływane jedynie dodatkowo, niewiążąco. W zasadzie w postępowaniu przez Sądem mogą być one pomocne jedynie przy wykładni przepisów rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (por. wyrok Sądu najwyższego z dnia 22 stycznia 2015 r., III UK 82/14, Legalis nr 1180599).

W sytuacji nieprawidłowego świadectwa pracy w warunkach szczególnych, jak i w przypadku braku takiego świadectwa za sporny okres, Sąd prowadzi postępowanie dowodowe zmierzające do ustalenia, czy praca wykonywana przez stronę, była wykonywana w warunkach wymaganych przepisami rozporządzenia. Nie ulega też wątpliwości, że ograniczenia dowodowe obowiązujące organ rentowy, wynikające z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. Nr 237 poz. 1412) nie dotyczą postępowania przed sądem (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 roku, II UNK 186/97, publ. OSNAP 1998/11/342; LEX nr 32696).

Zdaniem Sądu, organ słusznie zakwestionował prawidłowość przedłożonego przez wnioskodawcę świadectwa pracy w warunkach szczególnych, gdyż jego wady – wymienione przez organ rentowy w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji i niekwestionowane przez wnioskodawcę – dyskwalifikowały prawidłowość i wiarygodność tego dokumentu.

Wobec powyższego Sąd, zobligowany do rozstrzygnięcia wskazanego wyżej przedmiotu sporu, przeprowadził postępowanie dowodowe, zgodnie z regułami procedury cywilnej. Postępowanie to pozwoliło na ustalenie rzeczywistych obowiązków wnioskodawcy w spornym okresie i umiejscowienie ich w Wykazie A, stanowiącym załącznik do Rozporządzenia z 7.02.1983r.

Na podstawie ustalonych powyżej faktów, Sąd uznał, iż wnioskodawca wykazał przekraczający 15 lat okres pracy w szczególnych warunkach. Sąd oparł się w szczególności o zeznania świadków, dowód z przesłuchania wnioskodawcy oraz treść dokumentów w jego aktach osobowych – w szczególności w oparciu o zwykle świadectwo pracy.

Na ich podstawie Sąd ustalił, że w okresie zatrudnienia w Zakładzie (...) w L. od 24 września 1973 r. do 31 grudnia 1998 r. wnioskodawca niewątpliwie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace na stanowisku elektromontera, czyli prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i cieplnej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych - wymienione w Dz. II Wykazu A, stanowiącego załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r.

Taki charakter pracy potwierdzają dokumenty z akt osobowych wnioskodawcy, które wskazywały konsekwentnie stanowisko elektromontera. Z kolei świadkowie przesłuchani w sprawie szczegółowo opisali czynności, jakie wykonywał wnioskodawca jako elektromonter, czym potwierdzili, że zakres jego obowiązków na tym stanowisku odpowiadał charakterowi prac, określonych w w.w. rozporządzeniu jako prace przy montażu i remoncie urządzeń elektroenergetycznych, wyspecjalizowanych, a służących do obróbki drewna w tartakach. Wnioskodawca wykonywał też, zgodnie z zeznaniami świadków, prace polegające na montażu instalacji oświetleniowych i elektrycznych w budynkach i halach tartaków – podpinając sieć do słupów elektrycznych. Sąd, oceniając zeznania świadków i korespondujące z nimi wyjaśnienia wnioskodawcy, miał też na uwadze, że prace opisywane przez świadków i ubezpieczonego były adekwatne do zapisów aktualnego na dzień wydania zakwestionowanego przez ZUS świadectwa pracy zarządzenia resortowego, tj. zarządzenie nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. (Dz.Urz.MRiRW.1988.2.4), na które powoływał się wnioskodawca w odwołaniu. W szczególności chodzi o stanowiska wymienione w Dziale II pod poz. 1 w punkcie -3, 5 i 8 tego zarządzenia, tj: elektromonter instalacji i urządzeń elektroenergetycznych, elektromonter linii napowietrznych niskich i średnich napięć, elektromonter linii napowietrznych wysokich napięć, elektromonter instalacji elektrycznych przemysłowych i elektromonter urządzeń rozdzielczych i stacyjnych.

Z zeznań świadków wynikało też, że praca elektromontera w powyższym zakresie, odpowiadała też profilowi działalności zakładu pracy, obsługującego tartaki. Sąd uznał dowód z zeznań świadków za miarodajny dla określenia rzeczywistego charakteru pracy wnioskodawcy w spornym okresie, gdyż świadkowie ci wykazali się, jako współpracownicy wnioskodawcy, szczegółową wiedzą odnośnie zakresu jego obowiązków pracowniczych. Sąd dał też wiarę twierdzeniom wnioskodawcy, że w powyższych okresach stale i w pełnym wymiarze wykonywał tylko prace elektromontera. Wyżej wymienione dowody osobowe i z dokumentów wzajemnie się uzupełniają i nie zawierają sprzeczności, przez co nie można im było odmówić wiarygodności.

Podsumowując, do pracy w szczególnych warunkach Sąd zaliczył wnioskodawcy okres zatrudnienia w Zakładzie (...) w L. od 24 września 1973 r. do 31 grudnia 1998 r., który daje wymiar ponad 24 lat pracy w warunkach szczególnych.

W konsekwencji należało stwierdzić, że wnioskodawca spełnia sporną przesłankę co najmniej 15 lat szczególnego stażu pracy, wymaganą w § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zasadne jest zatem przyjęcie, że spełnia łącznie wszystkie, wynikające z treści art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, wymogi ustalenia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, wobec czego zachodzi podstawa prawna do przyznania mu tego świadczenia.

Odnośnie terminu początkowego przyznanego świadczenia należy podać, że zgodnie z art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej stanowi natomiast, że świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Jak wynika z akt ubezpieczeniowych, wnioskodawca wystąpił z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury w dniu 10 listopada 2014 r., lecz wymagany wiek emerytalny 60 lat osiągnął dopiero w dniu (...), (...)

Z uwagi na powyższe, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w punkcie I wyroku zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L., orzekając jak w sentencji.

Mając na względzie treść przepisu art. 118 ust. 1 a ustawy emerytalnej Sąd w punkcie II wyroku ustalił, iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu prawa do świadczenia. Sąd uznał, że brak prawidłowego świadectwa pracy w warunkach szczególnych za sporny okres, sformalizowany przebieg postępowania przed organem rentowym, jak również występujące ograniczenia dowodowe nie pozwoliły na prawidłowe wyjaśnienie rzeczywistej sytuacji wnioskodawcy i konieczne było przeprowadzenie wszechstronnego postępowania dowodowego przed Sądem na okoliczność ustalenia czy wnioskodawca świadczył pracę w warunkach szczególnych, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy we wskazywanych przez niego okresach.